

ΑΡΧΗ 1ΗΣ ΣΕΛΙΔΑΣ - Γ΄ ΗΜΕΡΗΣΙΩΝ

**ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΕΣ ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ
Γ΄ ΤΑΞΗΣ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ
ΤΕΤΑΡΤΗ 10 ΙΟΥΝΙΟΥ 2015
ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ: ΙΣΤΟΡΙΑ ΓΕΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ
ΣΥΝΟΛΟ ΣΕΛΙΔΩΝ: ΠΕΝΤΕ (5)**

ΟΜΑΔΑ ΠΡΩΤΗ

ΘΕΜΑ Α1

Να δώσετε το περιεχόμενο των παρακάτω όρων:

- α. Μεγάλη Ιδέα
- β. Μακεδονικός Αγώνας
- γ. Συμφωνία της Βάρκιζας.

Μονάδες 15

ΘΕΜΑ Α2

Να χαρακτηρίσετε τις προτάσεις που ακολουθούν, γράφοντας στο τετράδιό σας τη λέξη **Σωστό** ή **Λάθος** δίπλα στο γράμμα που αντιστοιχεί στην κάθε πρόταση:

- α. Η πρώτη αντίδραση των μεγάλων δυνάμεων της Ευρώπης στην επανάσταση των Ελλήνων ήταν θετική.
- β. Ο Κριμαϊκός πόλεμος έληξε με την ήττα και την ταπείνωση της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας.
- γ. Το ανεπτυγμένο πιστωτικό σύστημα που διέθετε η Αγγλία ευνόησε τη Βιομηχανική Επανάσταση.
- δ. Το μέλλον της Ιαπωνίας, μετά το τέλος του Β΄ Παγκοσμίου πολέμου, κρίθηκε με τη συνθήκη ειρήνης του Αγίου Φραγκίσκου (1951).
- ε. Ο Γάλλος πρόεδρος Βαλερύ Ζισκάρ ντ' Εσταίν και ο Δυτικογερμανός καγκελάριος Χέλμουτ Σμιτ υποστήριξαν την ένταξη της Ελλάδας στην Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα.

Μονάδες 10

ΘΕΜΑ Β1

Τι γνωρίζετε σχετικά με τη δίκη της Νυρεμβέργης;

Μονάδες 10

ΘΕΜΑ Β2

- α. Ποια είναι τα βασικά όργανα του ΟΗΕ και τι γνωρίζετε γι' αυτά; (μονάδες 8)
- β. Για ποιο λόγο προβλέφθηκε το δικαίωμα βέτο και ποια η σημασία του για τη λειτουργία του ΟΗΕ; (μονάδες 7)

Μονάδες 15

ΟΜΑΔΑ ΔΕΥΤΕΡΗ

ΘΕΜΑ Γ1

Αξιοποιώντας στοιχεία από τα κείμενα Α, Β και Γ, που σας δίνονται, και με βάση τις ιστορικές σας γνώσεις, να αναφερθείτε:

- α. στις οικονομικές και κοινωνικές συνέπειες της οικονομικής κρίσης της περιόδου 1929-1932 στις ΗΠΑ και την Ευρώπη. (μονάδες 13)
- β. στον αντίκτυπο της διεθνούς κρίσης στην οικονομία και την κοινωνία της Ελλάδας, κατά τη δεκαετία 1930-1940. (μονάδες 12)

Μονάδες 25

ΚΕΙΜΕΝΟ Α

[...] Η κρίση πλήττει [σε διαφορετικό βαθμό], κάθε [κοινωνική] ομάδα και κάθε χώρα της Ευρώπης. Οι αγρότες υποφέρουν περισσότερο στις σιτοπαραγωγικές χώρες της ανατολικής Ευρώπης, όπου η πτώση των πωλήσεων και η μείωση των καλλιεργειών χειροτερεύουν τη θέση των αγρεργατών και επισπεύδουν την πτώχευση των μεγάλων γαιοκτημόνων. Οι μισθωτοί στον τομέα του εμπορίου και της βιομηχανίας πλήττονται από την κάμψη των μισθών, τον περιορισμό των ωρών εργασίας και ιδίως από την ανεργία. Στις χώρες με μεγάλο αριθμό ξένων μεταναστών, όπως η Γαλλία (3 εκατομμύρια ή 7% του πληθυσμού στα 1931), η οργή των εργατών διοχετεύεται συχνά σ' αυτούς τους «εσωτερικούς εχθρούς» που είχαν έρθει, είτε είναι Ιταλοί είτε Πολωνοί είτε Ισπανοί, «να πάρουν τη δουλειά των ντόπιων» και να μεταδώσουν «ανατρεπτικές ιδέες». Τέλος, οι μεσαίες τάξεις πλήττονται από τις υποτιμήσεις (εισοδηματίες), τις πτωχεύσεις και το μαρασμό του λιανικού εμπορίου (χειροτέχνες και μαγαζάτορες, έρμια του ανταγωνισμού των μεγάλων επιχειρήσεων) [...].

S. Berstein, P. Milza, *Ιστορία της Ευρώπης*, τ. 3, *Διάσπαση και ανοικοδόμηση της Ευρώπης 1919 έως σήμερα*, Αθήνα 1997, Αλεξάνδρεια, σ. 69.

ΚΕΙΜΕΝΟ Β

- Άκου, είπε το παλικάρι. Υπόθεσε πως γυρεύεις έναν άνθρωπο για τη δουλειά σου και πως παρουσιάζεται μονάχα ένας. Είσαι αναγκασμένος να του πλερώσεις όσα κι αν σου ζητήσει. Υπόθεσε όμως πως αντί ένας παρουσιάζονται εκατό.

Παράτησε χάμω το εργαλείο του. Τα μάτια του πήραν μια σκληρή έκφραση και η φωνή του γίνηκε διαπεραστική:

-Υπόθεσε πως εκατό άνθρωποι σου γυρεύουνε δουλειά. Υπόθεσε πως αυτοί οι εκατό άνθρωποι έχουν παιδιά και πως τα παιδιά τους πεινούν. Υπόθεσε πως με μια ψωροδεκάρα μπορείς ν' αγοράσεις ένα κουτί κουέικερ¹ για τα

¹ **κουέικερ**: δημητριακό, είδος διατροφής.

ΑΡΧΗ 3ΗΣ ΣΕΛΙΔΑΣ – Γ΄ ΗΜΕΡΗΣΙΩΝ

παιδιά. Υπόθεσε πως, όσο να 'ναι κάτι αγοράζεις για τα παιδιά. Πρότεινέ τους να δουλέψουν για μια δεκάρα, ε, θα τους δεις να σκοτωθούνε αναμεταξύ τους ποιος θα πρωτοπάρει τη δουλειά. Ξέρεις πόσο μου πλερώνανε στην τελευταία δουλειά που ήμουν; Δεκαπέντε σέντσια την ώρα. Ενάμισι τάλαρο τις δέκα ώρες το μεροκάματο και δίχως να μπορώ να κοιμάμαι στο ίδιο το μέρος. Ήμουν αναγκασμένος να ξοδεύω για μπενζίνα για να πηγαίνω με το αυτοκίνητο.

Τζ. Στάινμπεκ, *Τα σταφύλια της οργής*, Αθήνα 1989, Ζαχαρόπουλος, σ. 374.

ΚΕΙΜΕΝΟ Γ

Καθώς δύο μόνον εμπορεύματα, ο καπνός και η σταφίδα, αποτελούσαν το 60-70% των συνολικών εξαγωγών, οι αποδόσεις τους επηρέαζαν σε μεγάλο βαθμό το εμπορικό ισοζύγιο της χώρας. Μετά το 1929 κανένα τους δεν πήγαινε καλά και τα εξαγωγικά έσοδα μειώνονταν σταθερά μέχρι το 1933. Πιο εντυπωσιακή ήταν η κατακόρυφη πτώση στις πωλήσεις καπνού, καθώς οι Γερμανοί έμποροι, που επλήγησαν από την απότομη ύφεση στη χώρα τους, εξάντλησαν τα αποθέματά τους και μείωσαν τις νέες παραγγελίες. Μεταξύ 1929-1932 υποδιπλασιάστηκαν τα δραχμικά έσοδα από τις εξαγωγές καπνού. Καθώς ο καπνός δεν ήταν απλώς για την Ελλάδα η σημαντικότερη πηγή εξαγωγικών και φορολογικών εσόδων, αλλά επίσης είχε ζωτική πολιτική σημασία (αφού η βόρεια Ελλάδα ήταν από τους κυριότερους υποστηρικτές των Φιλελευθέρων), πρέπει να δούμε λεπτομερώς πώς έπληξε την οικονομία του καπνού η εξαγωγική κρίση και πώς επηρέασε τις διάφορες ομάδες που συμμετείχαν σ' αυτήν: το κράτος, τους παραγωγούς, τους εμπόρους και τους καπνεργάτες.

M. Mazower, *Η Ελλάδα και η οικονομική κρίση του Μεσοπολέμου*, στο *Ιστορία του νεότερου και του σύγχρονου κόσμου (από το 1815 έως σήμερα)*, Αθήνα 2014, ΙΤΥΕ «Διόφαντος», σ. 107.

ΘΕΜΑ Δ1

Αντλώντας στοιχεία από τα κείμενα Α, Β και Γ, που σας δίνονται, και με βάση τις ιστορικές σας γνώσεις, να απαντήσετε στα παρακάτω ερωτήματα:

- α. Ποιες ήταν οι ελληνικές διεκδικήσεις στο Συνέδριο Ειρήνης που συγκλήθηκε στο Παρίσι (Δεκέμβριος 1918) και ποιες διεθνείς συγκυρίες λειτούργησαν ευνοϊκά για την ικανοποίησή τους; (μονάδες 12)
- β. Ποια επιχειρήματα και ενέργειες της ελληνικής πλευράς ενίσχυσαν τη διαπραγματευτική της θέση στο Συνέδριο Ειρήνης; (μονάδες 6)
- γ. Ποιους όρους περιελάμβανε η Συνθήκη των Σεβρών και ποια η σημασία της για την Ελλάδα; (μονάδες 7)

Μονάδες 25

ΚΕΙΜΕΝΟ Α

Αναλυτικά ο ελληνικός πληθυσμός της δυτικής Μ. Ασίας και των νησιών, σύμφωνα με τους αριθμούς που παρουσίασε ο Βενιζέλος και που, όπως διευκρίνισε αργότερα στο Συμβούλιο των Δέκα, προέρχονταν από στατιστική του Οικουμενικού Πατριαρχείου το 1912, είναι ο ακόλουθος:

Βιλαέτι ¹ Αϊδινίου	622.810
Βιλαέτι Προύσας	278.421
Ανεξάρτητο σαντζάκι ² Ισμίτ	73.134
Ανεξάρτητο σαντζάκι Δαρδανελλίων	38.830
Τένεδος	3.752
Ίμβρος	8.125

Αξίζει να σημειωθεί ότι ιδιαίτερα πυκνός ήταν ο ελληνικός πληθυσμός στην πόλη της Σμύρνης, όπου στις παραμονές του Α΄ Παγκοσμίου πολέμου σε σύνολο 350.000 περίπου κατοίκων οι Έλληνες ήταν 200.000. Η υψηλή αυτή αναλογία του ελληνικού στοιχείου αναγνωριζόταν και από τους Τούρκους και εκφραζόταν με την προσωνυμία «Γκιαούρ Ισμίρ» (Σμύρνη των Απίστων).

Ιστορία του Ελληνικού Έθνους, τ. ΙΕ΄, Εκδοτική Αθηνών, 2008, σ. 111.

ΚΕΙΜΕΝΟ Β

[...] Με μια μοναδική για έλληνα πολιτικό ικανότητα να επιχειρηματολογεί και να πείθει –συνήθως– ή να μην πείθει, χωρίς να κουράζει ή και να εξοργίζει το συνομιλητή του, να αναφέρεται σε κοινά συμφέροντα και όχι στα «ιστορικά δίκαια του ελληνισμού», να προβάλλει απόψεις και όχι συμπλέγματα, κατόρθωσε πράγματι να μεγιστοποιήσει τα πλεονεκτήματα που διέθετε ως σύμμαχος των νικητών. [...]

Η συνθήκη των Σεβρών υπήρξε προϊόν εξαιρετικά επιδέξιων χειρισμών της βενιζελικής διπλωματίας, αλλά και ευτυχών συγκυριών. Οι εύθραυστες ισορροπίες, ωστόσο, πάνω στις οποίες στηρίχτηκε η υπογραφή της, διέθεταν ένα μονιμότερο κέντρο στήριξης. Και αυτό δεν ήταν άλλο από τη συναντίληψη των δύο μεγάλων εταίρων της Entente για τα πράγματα της Εγγύς Ανατολής και το ρόλο της Ελλάδας στα πολεμικά δρώμενα ως εντολοδόχου της Αγγλίας, στην οποία οι Γάλλοι αναγνώριζαν την πρωτοκαθεδρία στην ευρύτερη περιοχή [...].

Γ. Γιαννουλόπουλος, *Εξωτερική πολιτική στο Ιστορία της Ελλάδας του 20^{ου} αιώνα, 1900 – 1922 Οι απαρχές*, τ. Α2, Αθήνα, Βιβλιόραμα, σσ. 129-130, 133.

¹ **βιλαέτι**: μεγάλη διοικητική περιφέρεια στην Οθωμανική Αυτοκρατορία.

² **σαντζάκι**: διοικητική περιφέρεια στην Οθωμανική Αυτοκρατορία, υποδιαίρεση του βιλαετίου.

ΚΕΙΜΕΝΟ Γ

Στην Ελλάδα η είδηση της υπογραφής μιας συνθήκης, που σήμαινε την πραγματοποίηση σε μεγάλο βαθμό της Μεγάλης Ιδέας, έγινε δεκτή με εκδηλώσεις ενθουσιασμού. Με την προσάρτηση των νέων εδαφών η χώρα αποκτούσε τη μεγαλύτερη έκτασή της στη νεώτερη ιστορία, 150.833 τετραγωνικά χιλιόμετρα (χωρίς τη ζώνη της Σμύρνης) και πληθυσμό που ξεπερνούσε τα 5,5 εκατομμύρια. Γινόταν κυριολεκτικά η Ελλάδα των «δύο ηπείρων και των πέντε θαλασσών». Μέσα στο κλίμα του πανηγυρισμού λίγοι συνειδητοποιούσαν πως η υπογραφή της ειρήνης ισοδυναμούσε για την Ελλάδα με συνέχιση του πολέμου. Περισσότερο ίσως από όλους ο Ελευθέριος Βενιζέλος ήταν σε θέση να γνωρίζει τις τεράστιες δυσκολίες που συνεπαγόταν η εφαρμογή των όρων της [...].

Ιστορία του Ελληνικού Έθνους, τ. ΙΕ΄, Εκδοτική Αθηνών, 2008, σ. 142.

*Όλα τα κείμενα αποδόθηκαν σε μονοτονικό· διατηρήθηκε όμως η ορθογραφία τους.

ΟΔΗΓΙΕΣ (για τους εξεταζομένους)

- 1. Στο εξώφυλλο** να γράψετε το εξεταζόμενο μάθημα. **Στο εσώφυλλο πάνω-πάνω** να συμπληρώσετε τα ατομικά στοιχεία μαθητή. **Στην αρχή των απαντήσεών σας** να γράψετε πάνω-πάνω την ημερομηνία και το εξεταζόμενο μάθημα. **Να μην αντιγράψετε** τα θέματα στο τετράδιο και **να μη γράψετε** πουθενά στις απαντήσεις σας το όνομά σας.
2. Να γράψετε το ονοματεπώνυμό σας στο πάνω μέρος των φωτοαντιγράφων αμέσως μόλις σας παραδοθούν. **Τυχόν σημειώσεις σας πάνω στα θέματα δεν θα βαθμολογηθούν σε καμία περίπτωση.** Κατά την αποχώρησή σας να παραδώσετε μαζί με το τετράδιο και τα φωτοαντίγραφα.
3. Να απαντήσετε **στο τετράδιό σας** σε όλα τα θέματα **μόνο** με μπλε ή **μόνο** με μαύρο στυλό με μελάνι που δεν σβήνει.
4. Κάθε απάντηση τεκμηριωμένη είναι αποδεκτή.
5. Διάρκεια εξέτασης: τρεις (3) ώρες μετά τη διανομή των φωτοαντιγράφων.
6. Ώρα δυνατής αποχώρησης: 18.00.

ΣΑΣ ΕΥΧΟΜΑΣΤΕ ΚΑΛΗ ΕΠΙΤΥΧΙΑ

ΤΕΛΟΣ ΜΗΝΥΜΑΤΟΣ